

## บทความวิจัย

## ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดสตูล

โนร์ลัลลา โต๊ะประดู่\*

ชัยสิทธิ์ สร้อยเพชรเกษม\*\*

สุเทพ สันติวรรณนท์\*\*\*

## บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดสตูล โดยมีสมมติฐานว่า พฤติกรรมการสอน บรรยากาศของโรงเรียน ความคาดหวังทางการศึกษาของชุมชน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูลได้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูลจำนวน 222 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .916, .901, .870, .949, .914 และคำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .928

ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ( $X_5$ ) พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ( $X_4$ ) บรรยากาศของโรงเรียน ( $X_2$ ) และพฤติกรรมการสอนของครู ( $X_1$ ) สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ เท่ากับ .698 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ .549 มีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ ร้อยละ 48.70 ซึ่งแต่ละตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .252 .147 .160 และ .066 ตามลำดับ และสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ( $\square$ ) เท่ากับ .396 .233 .148 และ .107 ตามลำดับ แต่ความคาดหวังของผู้ปกครอง ( $X_3$ ) ไม่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้

เขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 36.413 + .252X_5 + .147X_4 + .160X_2 + .066 X_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .396Z_5 + .233Z_4 + .148Z_2 + .107Z_1$$

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม, สมการพยากรณ์

\* มหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน มหาวิทยาลัยทักษิณ

\*\* อาจารย์ ภาควิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

\*\*\* อาจารย์ ภาควิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

## RESEARCH

***Some Factors Relating to the Effectiveness of Private Islamic School in the Satun Province***

Nolaila Tohpradoo \*

Chailikhit Soipetchkasem \*\*

Suthep Suntiwaranont \*\*\*

**Abstract**

The objective of this research was to generate equations for predicting the effectiveness of private Islamic school in Satun Province. The hypothesis was based on various factors such as teaching behavior, school environment, community expectation, student behavior and leadership.

The sample consisted of 222 teachers in the private Islamic school in Satun Province. The reliability for each part of the questionnaires was .916, .901, .870, .949 and .914, respectively. And the second set was a rating scale questionnaire consisting of effectiveness of private Islamic school in Satun province with the reliability of 0.928.

The results of the study revealed that the academic leadership ( $X_5$ ), student behavior ( $X_4$ ), school environment ( $X_2$ ) and teaching behavior ( $X_1$ ) were able to predict their effectiveness at the .01 significant levels with the multiple correlation coefficient (R) equal to 0.698, the standard error of prediction of 0.549, and 48.70 percent of the coefficient of determination ( $R^2$ ). However, community expectation ( $X_3$ ) was not able to predict the effectiveness of private Islamic school in Satun Province. Factors predictable for effectiveness had the coefficients of the determination in the raw score (b) and standardized score ( $\beta$ ) as in the following equations.

The equation for the effectiveness in raw score

$$Y' = 36.413 + .252 X_5 + .147 X_4 + .160 X_2 + .066 X_1$$

The equation for the effectiveness in standardized score

$$Z' = .396 Z_5 + .233 Z_4 + .148 Z_2 + .107 Z_1$$

**Keywords:** Effectiveness, effectiveness of private Islamic schools, predictive equation

\* Graduate Student, Department of Research and Evaluation, Faculty of Education, Thaksin University

\*\* Lecturer, Department of Evaluation and Research, Faculty of Education, Thaksin University

\*\*\* Lecturer, Department of Evaluation and Research, Faculty of Education, Thaksin University

## บทนำ

จากสภาพทางสังคมของประชาชนในจังหวัดสตูล ที่มีวัฒนธรรมและระบบการดำเนินชีวิตที่ค่อนข้างแตกต่างจากจังหวัดอื่นของไทย โดยเฉพาะศาสนาและการศึกษามีความเป็นอัตลักษณ์ ที่ไม่อาจแยกออกจากกัน ระบบการศึกษาในพื้นที่จึงมุ่งไปที่สถาบันการศึกษาศาสนาเป็นหลัก หรือที่รู้จักในนามของปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ได้แปรสภาพ เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ หรือที่รู้จักในนามโรงเรียนเอกชน มาตรา 15 (1) และ มาตรา 15 (2) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถาบันการศึกษาที่มีวิวัฒนาการจากปอเนาะ ซึ่งเป็นระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมหรือแบบไม่เป็นทางการดำเนินการสอนโดยโต๊ะครู ต่อมาได้มีการแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามก่อนที่จะเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาจนถึงปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารและการจัดการหลักสูตรบุคลากรและการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สามารถแข่งขันในบริบทแห่งยุคสมัยโลกาภิวัตน์ (นิเลาะ แวอุเซ็ง และคณะ. 2550 : 14) จังหวัดสตูล มีลักษณะพิเศษคือการศึกษาวิชาการทางโลกและวิชาการทางศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาทางศาสนาเพราะการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคนด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเกิดสถาบันศึกษาศาสนาเป็นจำนวนมากในพื้นที่แห่งนี้และสถาบันการศึกษาใดที่มีการจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาการศาสนาและวิชาสามัญก็จะได้รับความนิยมจากคนในพื้นที่ซึ่งมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นโรงเรียนที่มีประชากรในจังหวัดสตูลที่นับถือศาสนาอิสลามนิยมส่งบุตรหลานให้เรียนศาสนาอิสลามตั้งแต่เยาว์วัยเพราะผู้ปกครองหรือชุมชนคาดหวังให้บุตรหลานได้เรียนทั้งโลกและทางศาสนาควบคู่กันไปพร้อมๆกันจบจากสถาบันออกมาได้มีความรู้ติดตัวมาทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญซึ่งโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามมีบทบาทสำคัญในการให้การอบรมและขัดเกลาจิตใจของเยาวชน ให้เป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม ตลอดจนปฏิบัติตนในสิ่งที่อัลลอฮ์ (ช.บ.) ทรงใช้ แม้ในปัจจุบันจะมีโรงเรียนรัฐบาลเกิดขึ้นในพื้นที่จำนวนมากแต่ผู้ปกครองกลับนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนสถาบันศึกษาปอเนาะหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าเนื่องจากการเรียนศาสนาในโรงเรียนรัฐบาลยังไม่ครอบคลุมพอซึ่งไม่สามารถนำมาใช้ในชีวิตรประจำวันได้ และที่สำคัญ จุดสำคัญของการเรียนศาสนา คือ อัล-กูรออัน แต่ในโรงเรียนรัฐบาลไม่มี นอกจากนี้ ในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยม การเรียนศาสนายังไม่พร้อมโดยเฉพาะเรื่องคาบเวลาเรียนจะมีแค่ 2 คาบ ขณะที่ปอเนาะจะเรียนประมาณ 6 คาบ ดังนั้น คนในพื้นที่จึงไม่มั่นใจว่าวิชาเรียนศาสนาที่รัฐจัดการนั้นจะตรงตามความต้องการของคนในพื้นที่ด้านการแข่งขันทางสังคม

ปัจจุบันจังหวัด สตูล มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้งขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ตามสภาพและความนิยมในพื้นที่ ต่างโรงต่างบริหารด้วยเอกลักษณ์เฉพาะตัว โรงเรียนขนาดใหญ่ มีทรัพยากรครบครัน ก็เดินไปได้อย่างสบาย ส่วนขนาดกลาง ก็พอพุงตัวไปได้เท่าที่สามารถ และขนาดเล็กมีจำนวนไม่น้อยที่ต้องเผชิญกับการท้าทายในทุกรูปแบบ ทั้งการบริหารจัดการ บุคลากร คุณภาพการสอน ตลอดจนทรัพยากรที่ต้องใช้จ่าย ในอดีตบางโรงเรียนเคยได้รับการบริจาคงบประมาณจากองค์กรการกุศลจากต่างประเทศต่อมาทำให้ถูกเพ่งเล็งจากรัฐ โรงเรียนจึงเลิกรับบริจาคทำให้ส่งผลต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนพอ สมควร โรงเรียนขาดระบบการวางแผนที่ดีด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และขาดแผนการพัฒนาบุคลากรในระยะยาว วิศรุต เลาะวีกี (2548 : 23) กล่าวว่า การบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้บริหารถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร และทัศนคติต่อการจัดการเรียนรู้อิสลามอย่างชัดเจน หากผู้บริหารมองไม่ออก และบอกไม่ได้ก็เปรียบเสมือนกับต้นเรือ ที่เดินเรือโดยปราศจากแผนที่ และเข็มทิศ และอีกบุคคลที่สำคัญนั่นก็คือครูผู้สอน ครูผู้สอนจะต้องมีเทคนิคและวิธีสอนอันจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และสนใจเรียนรู้อย่างมีความสุขซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา

ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุขและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลายแห่งได้รับการประเมินให้ผ่านเกณฑ์ สมค.ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ ถวิล มาตรเลียม (2542 : 58) กล่าวว่า ระบบการศึกษาจะเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพและมี ประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง คือ “คุณภาพของครู” เพราะถึงแม้ว่าเราจะกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรไว้อย่างชัดเจนทันสมัยและมีเครื่องมืออุปกรณ์ตลอดจนสื่อสารต่าง ๆ ไว้อย่าง พร้อมเพรียง รวมถึงการจัดการ การบริหาร การใช้หลักสูตรที่ดีเพียงไร แต่ข้อเท็จจริงแล้วผู้กำหนดคุณภาพของเด็ก นักเรียนในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติเป็นหน้าที่และอยู่ในกำมือของครูผู้ปฏิบัติทั้งสิ้น ครู บุคคลที่จะทำให้จุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตร หรือจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาซึ่งเป็น “นามธรรม” แปรเปลี่ยนเป็น “รูปธรรม” ที่เป็นจริง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีพัฒนาการเรื่อยมา และควรพัฒนาให้มีคุณภาพต่อไป

จากอดีตจนถึงปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ โดยมีปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครู บรรยากาศของ โรงเรียน ความคาดหวังของชุมชน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีตัวแปรใดบ้างที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขต จังหวัดสตูลได้ ถ้าหากพบว่า ตัวแปรเหล่านี้มีสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน จังหวัดสตูลได้ ก็จะเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินการพัฒนาศักยภาพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขต จังหวัดสตูลและสามารถนำไปสู่การสร้างสังคมการศึกษาให้กับสังคมไทยต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดสตูลโดยใช้ปัจจัย พฤติกรรมการสอนของครู บรรยากาศของโรงเรียน ความคาดหวังของ ชุมชน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นตัวพยากรณ์

## วิธีการดำเนินการวิจัย

### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูที่สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขต จังหวัด สตูล ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 16 โรงเรียน รวมจำนวนครูทั้งสิ้น 500 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเอกชน จังหวัดสตูล, 2555: ข้อมูล วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูที่สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัด สตูล ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) จากการแบ่งขนาดโรงเรียน เป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ โดยสุ่มโรงเรียนขนาดต่าง ๆ จากโรงเรียนทั้งหมด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณสัดส่วนของโรงเรียน แต่ละขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ใช้กลุ่มตัวอย่าง 138 คน โรงเรียนขนาดกลางใช้กลุ่มตัวอย่าง 70 และโรงเรียน ขนาดเล็กใช้กลุ่มตัวอย่าง 14 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 222 คน

### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ปฏิบัติมากที่สุด ปฏิบัติมาก ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติน้อย ปฏิบัติน้อยที่สุด จำนวน 1 ฉบับ แบ่ง ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประกอบด้วย

1. พฤติกรรมการสอนของครู

จำนวน 25 ข้อ

|                                                      |              |
|------------------------------------------------------|--------------|
| 2. บรรยากาศของโรงเรียน                               | จำนวน 15 ข้อ |
| 3. ความคาดหวังของชุมชน                               | จำนวน 14 ข้อ |
| 4. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน                       | จำนวน 25 ข้อ |
| 5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร                   | จำนวน 20 ข้อ |
| ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน | จำนวน 32 ข้อ |
| รวมทั้งสิ้น จำนวน 131 ข้อ                            |              |

### 3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา พร้อมทั้งนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอให้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ตามวันและเวลาที่นัดหมาย โดยดำเนินการดังนี้

3.5 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบของแต่ละคนที่ตอบครบทุกชุด ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน และรายงานผลการวิจัย

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นดังนี้

4.1 ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4.2.1 การทดสอบที (t-test) เพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก

4.2.2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product – moment correlation coefficient)

เพื่อวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

4.2.3 สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น

4.3 สถิติที่ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์และสร้างสมการพยากรณ์

4.3.1 หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ กับตัวแปรเกณฑ์คือการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple correlation coefficient)

4.3.2 หาตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์ (stepwise multiple regression analysis) และสร้างสมการพยากรณ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

## สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

### สรุปผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เมื่อ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ( $X_5$ ) พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน( $X_4$ ) บรรยากาศของโรงเรียน( $X_2$ ) และพฤติกรรมการสอนของครู( $X_1$ ) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 36.413 + .252X_5 + .147X_4 + .160X_2 + .066 X_1$$

สมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามรูปคะแนนมาตรฐาน

$$= .396Z_5 + .233Z_4 + .148Z_2 + .107Z_1$$

### อภิปรายผล

ตัวแปรพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 5 ตัวแปร ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน บรรยากาศของโรงเรียน และพฤติกรรมการสอนของครู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ.698 ค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์เท่ากับ 5.49 และประสิทธิภาพในการพยากรณ์ร้อยละ 48.70 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นภาวะที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่า มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาโรงเรียนด้านวิชาการ แสดงออกถึงความรู้ด้านวิชาชีพ ประสพการณ์และส่งเสริมครู เพื่อให้มุ่งหาความรู้ด้านวิชาการซึ่งหากผู้บริหารแสดงออกภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการดังกล่าวตัวครูหรือผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะเกิดความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานหรือพัฒนาตนเองตามไปด้วย ซึ่งทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิผลและเกิดความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2549 : 145) พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เนื่องจากเป็นความสามารถของผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ วิธีการ ตลอดจนเทคนิคใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษามาใช้ในการบริหารการเรียนการสอน เช่น การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน การวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติ การนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน สอดคล้องกับผลวิจัยของ ชัยวานิชศิริ (2536 : บทคัดย่อ) พบว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้นผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เฮลลิงเกอร์ (วรรณภา นาทันริบ 2538 : 95 ; อ้างอิงจาก Hallinger . 1990 : 155) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยส่งผ่านบรรยากาศ และการจัดระบบการเรียนการสอน และยังมีผลการศึกษางานเรื่องพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสำเร็จของโรงเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรรัฐ ศิลปอนันต์ (2543 : 76) ได้กล่าวไว้ถึงลักษณะโรงเรียนที่มีประสิทธิผลไว้ประการหนึ่งว่า ให้ความสำคัญของผลสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน ระดับการสอน และความสำเร็จระดับ ในขณะที่ อรุณรัตน์ คล้ายพงษ์ (2550 : 69) ได้สรุปองค์ประกอบประสิทธิภาพองค์การ แบ่งได้ 4 องค์ประกอบ คือ ด้านบุคคล ด้านผลผลิต ด้านการปฏิบัติงาน และด้าน

องค์การ โดยประสิทธิภาพด้านผลผลิตพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของผลผลิตขึ้นอยู่กับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งองค์การในที่นี้ คือ โรงเรียน และผลผลิตที่สำคัญของโรงเรียน คือ คุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และสอดคล้องผลการวิจัยของนักวิจัยหลายคน ได้แก่ ทิพวรรณ กมลพัฒนานนท์ (2543 : 130) นารี อาแว (2545 : บทคัดย่อ) และ พิมพอร สดเอี่ยม (2547 : บทคัดย่อ) ช่วยสนับสนุนข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ โดยอธิบายได้ว่า การที่นักเรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจเรียนมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลาจะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพของโรงเรียนสูงขึ้น

ส่วนบรรยากาศของโรงเรียน เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีเป้าหมายสูงสุดทางการศึกษาในทัศนะอิสลาม คือการปฏิบัติธรรมโดยอาศัยความรู้เป็นพื้นฐาน อิสลามต้องการบุคคลประเภทเดียวกันเท่านั้นคือคนที่มีความรู้แล้วปฏิบัติให้เป็นตามความรู้นั้นครูในโรงเรียนมีกำลังใจดี ครูมีทำงานพอเหมาะกับความสามารถประกอบกับโรงเรียนเป็นโรงเรียนสอนศาสนาทำให้ครูสอนศาสนามีความหวังว่าจะได้รับสิ่งตอบแทนที่ดีจากพระเจ้าทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ครูมีความจำเป็นต้องปฏิบัติงานในโรงเรียนจึงพยายามสร้างความสนิทสนมช่วยเหลือกัน จึงทำให้ครูมีความรักความผูกพันกันมากขึ้น ซึ่งได้รับความเคารพนับถือและการยอมรับจากชุมชน และเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้นเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนจำนวนไม่มากนัก พบว่าการเอาใจใส่ดูแลจากผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเป็นการช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร นักเรียนและกับครู ซึ่งการปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการแบบนี้ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีการเรียนบางวิชาจำเป็นอาศัยการท่องจำเช่นการท่องจำคัมภีร์อัลกุรอานและวัจนะของท่านศาสดาจำเป็นต้องอาศัยความสงบการใช้สมาธิทำให้นักเรียนตั้งใจสนใจที่จะทบทวนความรู้ดังกล่าว เกิดบรรยากาศหาวิชาการและการเรียนที่ต้องอาศัยการอภิปรายการแสดงความคิดเห็นในวิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลามและอื่นๆทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกันนักเรียนและนักเรียนกับครูซึ่งพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ที่มีการเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ซึ่งกันและกันความร่วมมือทำให้บรรยากาศของโรงเรียนเป็นไปด้วยดี สอดคล้องกับคิใจ (เตื่อนใจ อังกรเกียรติ 2544 : 166-168 ; อ้างอิงจาก Kijai. 1987 : 329-A) พบว่าบรรยากาศของโรงเรียนเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สามารถมีอิทธิพลทำนายประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ และงานวิจัยของอรพิน วงษ์เสน (2542: บทคัดย่อ) ที่พบว่า พฤติกรรมการเรียนมีส่วนส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียน โดยสามารถทำนายประสิทธิภาพในการเรียนของนักเรียนได้จากพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับ สเตียร์ส (นงเยาว์ แก้วมรกต. 2542 : 153 ; อ้างอิงจาก Steers. 1977 : 104-109 ) ได้กล่าวว่า บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนดังนี้บรรยากาศของโรงเรียนทำให้เกิดผลดีมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรม ต่อบุคลากรในโรงเรียนคือความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) และผลการปฏิบัติงาน (Job Performance) ยังสอดคล้องกับ มารศรี สุธานี (2540 : 61) พบว่า บรรยากาศองค์การมีอิทธิพลในการจูงใจบุคลากรในองค์การให้ความเต็มใจและมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จและบรรยากาศในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมักจะเป็นบรรยากาศแบบเปิดหรือบรรยากาศแบบแจ่มใส ซึ่งทำให้ขวัญของครูสูงและสนับสนุนในการเรียนของนักเรียนดีขึ้นดังนั้นบรรยากาศของโรงเรียนจึงมีอิทธิพลต่อการจัดการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนทำให้เกิดผลสำคัญทางด้านการเรียนทั้งทำให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิภาพต่อโรงเรียนด้วย

ส่วนพฤติกรรมการสอนของครู เป็นตัวแปรที่สามารถร่วมพยากรณ์ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมการสอนของครูแสดงให้เห็นว่าการจัดกระบวนการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนโดยตรง นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุดและถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้บรรลุตาม

เป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการสรุปของนารี อาแว (2545 : 42-43) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมการสอนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดคุณภาพการเรียนการสอน ผลการวิจัยที่สนับสนุนข้อค้นพบนี้ได้แก่ ผลการวิจัยของบุญเรือง ศรีเหรียญ (2542 : บทคัดย่อ) และราชนันท์ บุญธิมา (2542 : 2) พบว่า คุณภาพการสอนของครูส่งอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

อย่างไรก็ตามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ตัวแปรด้านความคาดหวังของชุมชน ไม่ได้รับการเลือกเข้าสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอาชีวศึกษาเนื่องจาก โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จะปกครองกันแบบครอบครัวและโรงเรียนอาจจะมียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับความต้องการชุมชนน้อยหรือมีแต่ใช้เวลาสั้นในการดำเนินกิจกรรมเหล่านั้นหรือบางโรงเรียนอาจมีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนน้อยและไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการเข้าออกของครูผู้สอนอยู่เสมอทำให้โรงเรียนประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่ ทั้ง ๆ ที่ชุมชนเปรียบเสมือนลูกค้าของโรงเรียน

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน บรรยากาศของโรงเรียน และพฤติกรรมการสอนของครูเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังนี้

1. สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานราชการ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน บรรยากาศของโรงเรียน พฤติกรรมการสอนของครูและความคาดหวังของชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตจังหวัดสตูล ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ควรเข้ามาให้การสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้สามารถพัฒนาสถานศึกษาผู้บริหารและครูผู้สอน ด้วยการฝึกอบรมให้ความรู้ การสัมมนาด้านวิชาการ และด้านอาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งในด้านเงินสนับสนุน ให้เป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและเป็นสถานที่สร้างคนด้วยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทำให้เป็นคนดีต่อไปตามความต้องการของโรงเรียน ชุมชนและประเทศชาติ

2. สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถประสิทธิผลของโรงเรียนได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน บรรยากาศของโรงเรียนและพฤติกรรมการสอนของครูร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 48.70 โดยภาวะผู้นำทางวิชาการสามารถพยากรณ์ได้สูงสุตร้อยละ 40.40 ดังนั้น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีดีอยู่แล้วให้คงอยู่หรือพัฒนาให้มากขึ้นกว่าเดิมเพราะภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมส่งผลให้เกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียน ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายให้สมาชิกทุกคนร่วมกันพัฒนาทางด้านวิชาการควรมีจัดอบรมให้ครูได้มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาครูและนักเรียน และบรรยากาศการบริหารงาน การปฏิสัมพันธ์ของผู้บริหารและผู้บริหารปฏิบัติงานส่งเสริมให้ทำงานร่วมกันด้วยความสุขส่งเสริมให้ครูได้แสดงออกในความคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ให้ครูได้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นที่ผู้บริหารควรส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้ครูได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ตามความต้องการของโรงเรียนและชุมชน

3. ครูผู้สอน ในฐานะที่เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดควรร่วมมือกันพัฒนาส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลต่อโรงเรียนให้นักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นดังนั้นครูบุคลากรและนักเรียนทุกคนในโรงเรียนควรมีส่วนและมีสิทธิในการสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ครูต้องมีโครงการรณรงค์สร้างบรรยากาศซึ่งให้เกียรติแก่กันและกัน เชื้อถือไว้วางใจกัน เห็นอกเห็นใจกัน เกรงใจ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สมาชิกมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานสูง มีความรู้สึกอบอุ่นใจ รักผูกพันมีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของและมีส่วน

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ชัดเจน ว่าตัวแปรใดมีอิทธิพลทางตรง หรือตัวแปรใดมีอิทธิพลทางอ้อม เพื่อให้ทราบถึงลำดับความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวว่าสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มากน้อยเพียงใด

2. ควรศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้เห็นมุมมองที่หลากหลายภาคส่วน และกระตุ้นให้ผู้บริหาร และครูร่วมมือกันทำงานมากขึ้น

3. ควรศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยการเลือกศึกษาตัวแปรอื่นๆที่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้ เช่น ด้านการประกันคุณภาพภายใน ด้านทรัพยากร เพื่อตรวจสอบยืนยันตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามว่าเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. ควรศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ เมื่อระยะเวลาผ่านไปช่วงหนึ่ง เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดสตูลและความเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่เกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

## บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536. **ปัจจัยเกี่ยวกับบริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน**. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เดือนใจ อังกูรเกียรติ. 2545. **องค์ประกอบการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 5**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพวรรณ กมลพัฒนานนท์. 2543. **การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ถวิล มาตรเลี่ยม. 2542. “คุณภาพครูกับคุณภาพการสอน,” **วิชาการ**. 2(2542), 4 – 6.
- นงเยาว์ แก้วมรกต. 2542. **ผลของการรับรู้บรรยากาศองค์การที่มีต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบุคคลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นารี อาแว. 2545. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของหัวหน้าภาควิชาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชน**. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิเลาะ แวอุซัง และคณะ. 2550. “สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง,” **การศึกษาในปอเนาะ**. 105(8), 20-21.
- บุญเรือง ศรีเหรียญ. 2542. **การศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้และประสิทธิผลของโรงเรียนโดยใช้รูปแบบระดับชั้นลดหลั่นสอดคล้องเชิงเส้น**. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พิมพ์อร สดเอี่ยม. 2547. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของสาขาวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ**. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- मारศรี สุธานี. 2540. **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร**. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ราชันย์ บุญธิมา. 2542. **ปัจจัยที่เอื้อต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย**. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิศรุต เลาะวีกี. 2539, ธันวาคม. “แนวคิดทางการศึกษาของอิสลาม,” **คุณธรรม**. 1(2), 8-12.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล. 2555, มิถุนายน. **ข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2555**. <http://www.opes.go.th/node/2248>. (สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2555)
- อรพิน วงษ์แสน. 2542. **การศึกษาพฤติกรรมกรเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของเด็กเก่งและเด็กอ่อน**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรุณรัตน์ คล้ายพงษ์. 2550. **องค์กรประสิทธิภาพ**. <http://msci.chandra.ac.th>. (สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2555)